

Київський університет імені Бориса Грінченка

Кафедра світової літератури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О. Б. Жильцов
2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«Майстер-клас із критичної інтерпретації
світової літератури кінця XX – початку XXI ст.»**

спеціальність: 035 Філологія

спеціалізація: 035.01 Українська мова та література

освітня програма: 035.01.03 Українська мова і література, зарубіжна література

Освітній рівень: другий (магістерський)

2021 – 2022 н. р.

Київський університет імені Бориса Грінченка

Кафедра світової літератури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О. Б. Жильцов

“ _____ ” _____ 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«Майстер-клас із критичної інтерпретації
світової літератури кінця XX – початку XXI ст.»**

спеціальність: 035 Філологія

спеціалізація: 035.01 Українська мова та література

освітня програма: 035.01.03 Українська мова і література, зарубіжна література

Освітній рівень: другий (магістерський)

2021 – 2022 н. р.

Розробники:

Ковбасенко Юрій Іванович, професор, кандидат філологічних наук, професор кафедри світової літератури

Вишницька Юлія Василівна, доктор філологічних наук, доцент, доцент кафедри світової літератури

Викладач: Вишницька Юлія Василівна, доктор філологічних наук, доцент, доцент кафедри світової літератури

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри світової літератури

Протокол від 3 вересня 2021 року № 1

Завідувач кафедри _____ (Г.В. Бітківська)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми

Українська мова і література, зарубіжна література _____ (М. Вінтонів)

3 вересня 2021 р.

Робочу програму перевірено

_____ 2021 р.

Заступник директора Інституту філології

з науково-методичної та навчальної роботи _____ (Заяць Л.І.)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ «__»__ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ «__»__ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ «__»__ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ «__»__ 20__ р., протокол №__

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	заочна
Майстер-клас із критичної інтерпретації світової літератури кінця XX – початку XXI ст.	
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	6/180
Курс	6
Семестр	11
Кількість змістових модулів з розподілом	2
Обсяг кредитів	6
Обсяг годин, у тому числі:	180
Аудиторні	24
Модульний контроль	-
Семестровий контроль	-
Самостійна робота	156
Форма семестрового контролю	залік

2.Мета та завдання навчальної дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни «Майстер-клас із критичної інтерпретації світової літератури кінця XX – початку XXI ст.» передбачає формування таких компетенцій:

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Вільне володіння українською й іноземною мовами як засобом ділового спілкування
	ЗК-3	Здатність самостійно здобувати і використовувати нові знання і вміння, практичний досвід, ціннісні орієнтації; готовність до зміни професійної діяльності
	ЗК-7	Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології для професійного росту
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК-1	Здатність репрезентувати знання сучасної наукової парадигми в галузі літературознавства і мовознавства, методик навчання української мови, української літератури, зарубіжної літератури, динаміки їх розвитку, методологічні принципи, методичні прийоми літературознавчого і лінгвістичного та лінгводидактичного дослідження
	ФК-4	Здатність до самостійного поповнення, критичного аналізу і застосування теоретичних і практичних знань у сфері філології, методик навчання мовознавчих і літературознавчих дисциплін та інших гуманітарних наук для власних наукових досліджень
	ФК-12	Здатність на фаховому рівні проводити навчальні заняття з української мови, української літератури, зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти
	ФК-13	Здатність готувати навчально-методичні матеріали

		української мови, української літератури, зарубіжної літератури та методик їх навчання
	ФК-16	Здатність планувати, організовувати, здійснювати і презентувати наукове теоретичне і прикладне дослідження в галузі мовознавства, літературознавства та методик навчання української мови, української літератури, зарубіжної літератури

3. Результати навчання за дисципліною.

Знання та розуміння	ПРН-3-3	Фахово пояснювати феномен словесного художнього мистецтва, мовотворчості загалом, їх роль у житті людства і людини зокрема
	ПРН-3-4	Виявляти глибокі знання і розуміння мовознавчих та літературознавчих дисциплін та методик їх навчання у синхронії та діахронії; аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрямки і школи в лінгвістиці, літературознавстві, лінгводидактиці; характеризувати теоретичні та практичні аспекти конкретної філологічної та педагогічної галузей
	ПРН-3-5	Здійснювати науково-практичний аналіз мовного, літературного й методичного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.
	ПРН-3-7	Виявляти глибокі знання і розуміння сутності та принципів організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти; типології навчальних занять, видів навчальної діяльності, форм, методів і технологій навчання; принципів і способів оцінювання досягнень здобувачів освіти
Застосування знань та розуміння	ПРН-У-4	Організовувати і здійснювати ефективну роботу самостійно і в команді; отримувати результати в умовах обмеженого часу.
	ПРН-У-7	Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати наукове теоретичне і прикладне дослідження в конкретній філологічній та педагогічній галузях.
	ПРН-У-11	Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати наукове теоретичне і прикладне дослідження в конкретній філологічній та педагогічній галузях

4. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекції	семінарські	Семестровий контроль	Самостійна робота	Підсумковий контроль (МСД)
<i>Змістовий модуль I. Інтерпретація знакових явищ зарубіжної літератури кінця ХХ століття</i>								
1	Світова література кінця ХХ століття: знакові постаті, твори, тенденції			2	2		10	

2	Постмодернізм як культурний і літературний феномен			2	2		20	
3	Постмодернізм і романістика (Умберто Еко, Милорад Павич)			2	2		20	
<i>Змістовий модуль II. Інтерпретація провідних тенденцій розвитку зарубіжної літератури початку XXI століття</i>								
4	Світова література межі XX-XXI століть: знакові постаті, твори, тенденції			2	2		20	
5	Творчість сучасних зарубіжних письменників: у пошуках мейнстріму			2	2		56	
6	Параболічність як атрибут світової літератури XX-XXI ст.			2	2		30	
Разом за навчальним планом		180	24	12	12		156	

5. Програма навчальної дисципліни *Змістовий модуль I. Інтерпретація знакових явищ зарубіжної літератури кінця XX століття*

Лекція 1. Світова література кінця XX століття: знакові постаті, твори, тенденції (2 год.)

Світова література кінця XX – початку XXI століть: знакові постаті, твори, тенденції. Загальна характеристика світової літератури кінця XX століття: традиції і новаторство. Філософські та літературознавчі явища кінця XX ст. (постструктуралізм, деконструкція, герменевтика) та їхній вплив на літературний процес (на матеріалі конкретних творів). Гостра потреба в нових орієнтирах у світі глобальної непевності, недовіри й сумніву в усіх без винятку цінностях.

Шлях від модернізму й авангардизму до постмодернізму. Перехід від відкритого ідеологічного протистояння до посттоталітарного, «вільного» суспільства: плюси і виклики для художньої літератури.

Взаємовпливи елітарної та масової літератури на культури наприкінці XX – на початку XXI століть (на матеріалі конкретних творів).

Естетика та функції інтертекстуальності в художній літературі кінця XX – початку XXI століть (на матеріалі конкретних творів).

Лекція 2. Постмодернізм як культурний і літературний феномен (2 год.)

Постмодернізм як типовий прояв еkleктичного духу часу. Спрямування на всеохопність гуманітарного знання. Проблема «розмивання» жанрів, їхня дифузія як один із шляхів розвитку новаторства у художній літературі. Взаємовплив елітарної та масової культури. Найвідоміші митці і тексти.

Витоки постмодернізму. «Структуралістське минуле» постмодернізму й одночасно «послідовна критика» структуралізму. Структуралістська парадигма тексту: семіотична основа, розширення семантики поняття, знакова природа тексту. Постструктуралізм як колиска теорії постмодернізму. Філософські засади в працях Ж. Дерріди, Ж. Батей, Ж.-Ф. Ліотара, М. Фуко та ін.

Характерні ознаки літератури постмодернізму («гра» з текстом і читачем, інтертекстуальність, іронічність, колажування, «віртуальний історизм», та ін.) та їхнє втілення в конкретних творах. Реалізація можливостей гіпертексту як атрибут літератури постмодернізму («Гіпертекстові наративи не є породженням комп'ютера. Не вони й

породженням ХХ ст. Просто в ХХ ст. реальність і людська свідомість трансформувалися таким чином, що най адекватнішим чином вони описувалися саме за допомогою гіпертексту» М.Візель).

Метафора лабіринту (різоми) як глобальний символ естетики постмодернізму. Образ лабіринту як символ естетики та модель світобудови у літературі постмодернізму (на матеріалі конкретних творів).

Кореляція творчих пошуків письменників кінця ХХ століття з загальними тенденціями розвитку літературознавства й культурології

Ідея деконструкції. Теорія герменевтики як дослідження поезики митця: відображення індивідуальної системи засобів виразності, неповторні стильові особливості, що дозволяє впізнавати текст автора, ідентифікуючи його і виділяючи серед інших.

Сприйняття тексту як знакового комплексу (за логікою постструктуралістів). Провокаційний характер пошуків «істини тексту». Врахування і виявів авторської суб'єктивності й особливостей сприйняття тексту читачем.

Лекція 3. Постмодернізм і романістика (Умберто Еко, Милорад Павич) (2 год)

Постмодернізм як мистецьке явище кінця ХХ – початку ХХІ ст.: сукупність тенденцій у літературі, філософії та мистецтві кінця ХХ ст. Поняття і концептуальні схеми постмодернізму.

Інтертекстуальність як одна з конститутивних ознак постмодернізму. Риси постмодерністської естетики: відтворення фрагментарності світу і множинності істин, критика раціональних концепцій буття та концепції логічності історичного процесу, руйнація традиційного сюжету, пародійна «гра» з героєм, читачем, чужими текстами, стилізація, компілятивність, ремінісценції, алюзії тощо. Принципові нонселекція та гіперрецептивність як конститутивні ознаки постмодернізму.

Феномен симулякру. Поняття різоми. Шизоаналіз. Ж. Бодріяр «Символічний обмін і смерть», Ж. Дельоз «Платон і симулякр». Система опозицій Іхаба Хассана. Іронізм як риса постмодернізму. Своєрідність постмодерністської гри.

Найвідоміші представники літератури постмодернізму: Х.Л. Борхес (Аргентина), У. Еко (Італія), М. Павич (Сербія), П. Зюскінд (Німеччина), К. Рансмайр (Австрія), Дж. Фаулз (Велика Британія), М. Кундера (Чехія), Р. Бах (США), П. Коельо (Бразилія) та ін.

Ключові поняття: алюзія, гіперрецептивність, гіпертекст, «нелінійне письмо», інтертекстуальність, компіляція, ремінісценція, іронічність, нонселекція, палімпсест, пародійність, пастиш, постмодернізм (як літературно-мистецьке явище кінця ХХ – початку ХХІ ст.), різом, симулякр.

Семінарське заняття 1. Постколоніальна критика: вітчизняний і зарубіжний досвід «повернення додому».

Семінарське заняття 2. Текстові механізми конструювання оповіді й оповідача в постмодерністському творі: Умберто Еко

Семінарське заняття 3. Прозописьмо Милорада Павича як гіпертекст

Змістовий модуль II. Інтерпретація провідних тенденцій розвитку зарубіжної літератури початку ХХІ століття

Лекція 4. Світова література межі ХХ-ХХІ століть: знакові постаті, твори, тенденції (2 год.)

Нові тенденції в літературі на межі ХХ–ХХІ століть: пошук експресивних засобів виразності з метою створення своєрідного індивідуального авторського стилю.

Збереження гуманізму змісту в межах незвичних формоутворень художніх творів початку ХХІ століття.

Посилена увагу до мотиву самотності, смерті (самогубства), плачу (сліз), мотив сприйняття радості буття через хаос буття, мотив хаосу і випадковостей щодо всього у світі ХХІ ст. Нові функції зазначених мотивів у літературі нового століття.

Створення іміджу «культового письменника». Творчість сучасного польського митця, двічі доктора наук, який займається молекулярною біологією, Януша Леона Вишневського. Дебют у літературі романом «Самотність у Мережі» («Samotność w Sieci» (2003). Самотність як риса характеру людини, внутрішня сутність, навіть потреба замикатися в собі, не дозволяючи світові втручатися в особисте життя.

Створення нових художніх форм, актуальність проблематики, зменшення постмодерних тенденцій в інтелектуальних творах початку століття.

«Від Інтернету до Гуттенберга»: боротьба новітньої художньої літератури за читача. Стосунки класичної літератури і масової культури (екранізації, комп'ютерні технології, «сандвіч-культура», «фанфікшн» та ін.): сучасний стан і прогнози.

Роль і значення образу-символу Інтернету як всесвітньої Мережі як явища сучасного мобільного світу. Інтернет як величезне досягнення цивілізації і водночас руйнування будь-якої об'єктивності, як світ хаосу. Інтернет як «новий» (усесвітній) лабіринт та ілюзія керування світом. Інтерпретація реального процесу комунікації у віртуальному світі. Опозиція «реальний-віртуальний» щодо ситуацій та образів літературних творів. Створення ефекту умовності ситуації, імітації життя.

Ключові поняття: «каноноборство» (в художній літературі), «модний» роман, елітарна культура, канон літературний, класична література, культовий письменник; парабола (в художній літературі).

Лекція 5. Творчість сучасних зарубіжних письменників у пошуках мейнстриму (2 год.)

Виникнення «великого галасу» (позитивного і негативного) навколо сучасних творів (наприклад, «Код да Вінчі» Д. Брауна). Особливості «модного» роману. Художня та релігійна символіка. Звернення до історичного матеріалу як засіб осягнення проблем сучасності. Синтез жанрів, концепція світу і концепція особистості в прозових творах початку ХХІ ст.

Дешифруюча функція нових творів: відверте кепкування над сприйняттям духовних і художніх традицій, пародійний характер твору. Відверте зниження «високої» проблематики і зведення її до форми популярного «бестселера».

Поява творів глибоко психологічних і змістовно насичених. Поява нового інтелектуального стилю в творах письменників початку ХХІ ст. Творчість видатних науковців як спроба написати «справжню» книжку і бути вислуханим і почутим.

Лекція 6. Параболічність як атрибут світової літератури ХХ-ХХІ ст. (2 год)

Поняття про роман-параболу. Відмінність від притчі. Символічність оповіді. Парабола у творах Ф.Кафки, Г.Гессе, Г.Гарсія Маркеса та ін.

Параболічність в літературі постмодернізму. Дискусійність ідей, відкритість фіналу.

Семінарське заняття 4. «Смерть автора», або Постмодерна реінтерпретація світової класики.

Семінарське заняття 5. Мейнстрим у літературі (П.Зюскінд, Я.Вишневський, Д.Браун)

Семінарське заняття 6. Параболічність як атрибут світової літератури ХХ-ХХІ ст.

Література:

1. Астаф'єв О. Міжтекстове поле постмодернізму: теорія й історія // Філолог. семінари: Типи худож. творчості в епоху постмодернізму: реальність чи віртуальність? – К., 2002. – Вип. 5. – С. 74–80.
2. Вишницька Ю.В. Аналіз та інтерпретація художнього тексту: навчально-методичний посібник зі спецкурсу з зарубіжної літератури / Ю. В. Вишницька. – К: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2019. – 240 с.
3. Ігнатенко М. Постмодерний Homo ludens // Слово і час. – 2002. – № 6. – С.16–21.
4. Історія зарубіжної літератури ХХ ст. : навч. посіб. / В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко та ін. – К. : ВЦ «Академія», 2010. – 496 с.
5. Коваль М. Постмодерністська гра в літературу, відмова від традиції чи її нова інтерпретація (на матеріалі сучасної літератури та критики США) // Молода нація: Альманах. – К.: Смолоскип, 1999. – Вип. 13. – С.183 – 192.
6. Ковбасенко Ю. І. Література постмодерну: по той бік різних боків // Заруб. л-ра в шк. Укр. – 2002. – № 5. – с. 2 – 12.
7. Козюра О. В. Феномен постмодернізму: спроба визначення естетичної функції // Заруб. л-ра в шк. Укр. – 2005. – № 6. – С.18 – 20.
8. Література. Теорія. Методологія / Пер. з польськ. С. Яковенка. і наук. ред. Д. Улицької. - 2-ге вид. - К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. - 543 с.
9. Теорія літератури в Польщі. Антологія текстів. Друга половина ХХ - початок ХХІ ст. / Упоряд. Б. Бакули; За аг. ред.. В. Моренця; Пер. з польськ. С. Яковенка. - К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. - 531 с.
10. Сокол Л. Гіпертекст і постмодерністський роман // Слово і час. – 2002. – № 11. – С.76 – 80.

6.Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ п/п	Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	К-ть одиниць	Макс. к-ть балів
1.	Відвідування лекцій	1	6	6
2.	Відвідування семінарських занять	1	6	6
3.	Робота на семінарському занятті	10	6	60
4.	Виконання завдання для самостійної роботи	5	6	30
Разом				102
Максимальна кількість балів 102				
Розрахунок коефіцієнта 1, 02				

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Модуль 1

Світова література на межі ХХ–ХХІ століть: традиції і новації. Філософське та літературознавче підґрунтя літератури кінця ХХ ст. (постструктуралізм, деконструкція, герменевтика)

Науковий і інтерпретаційний розвиток літературознавства кінця ХХ століття. Концепція про стиль кожного окремого художнього твору В. Виноградова; ставлення до твору як до суми прийомів, які проявляються на рівні форми і змісту одночасно (у працях представників організації ОПОЯЗ: Ю. Тинянов, В. Шкловський та інші); теорія про

діалогічність мислення і мовлення М. Бахтіна; літературознавча теорія художнього стилю О. Лосева; концепція щодо своєрідності й культурологічної цілісності національних стилів як літературного контексту епохи і культури (Л. Кормич, В. Багацький, Н. Науменко); теорія структуралістського аналізу художнього тексту.

Філософська теорія герменевтики як мистецтво інтерпретації, мистецтво тлумачення тексту. «Віртуальне» спілкування між автором і тлумачем, діалогічність як принцип гуманітарного знання (Ф. Шлейєрмахер). Положення герменевтичного структуралізму: художній твір як «текст», сприйняття мистецтва як символічної діяльності (від тлумачення текстів до тлумачення людського буття).

Модуль 2

Постмодернізм як культурний та естетичний феномен, як інтернаціональний «менталітет»

Можливі тлумачення постмодернізму як явища кінця ХХ – початку ХХІ століття. Тенденції і новації у мистецтві постмодернізму: історичний, культурологічний, соціальний, психологічний тощо аспекти.

Онтологічний, гносеологічний, естетичний рівні прояву постмодернізму в кінці ХХ–початку ХХІ ст.

Пошук нових засобів зображення в літературі постмодернізму: формування читацької зацікавленості твором тощо. «Боротьба за читача» засобами постмодерного мистецтва.

Особливості поетики постмодернізму. Загальні особливості постмодерністських творів. Особливості постмодерного героя в літературі кінця ХХ – початку ХХІ ст.

Неоміфологізм і містичність мистецтва межі ХХ–ХХІ століть. Лабіринт як один з ключових образів літератури ХХ століття. Походження і призначення образу (мотиву) лабіринту в світовій культурі.

Використання в постмодерних творах міфологічних мотивів і образів, міфопоетичних прийомів. Створення власної «моделі світу» в постмодерних творах межі ХХ–ХХІ століть. Функції обряду ініціації в контексті розкриття ролі і значення образу (мотиву) лабіринту.

Особливості дослідження поетики митця у працях М. Бахтіна «Питання літератури та естетики» (стилістична своєрідність жанру роману, стилістичне значення різноманітних «позицій» автора у творі, важливість «відхилення» від стилістичної норми в якийсь момент розвитку певного жанру тощо). Діалогічність мислення, мовлення як такого, а загалом і системи художнього твору.

Дослідження проблеми поетичного стилю митця в працях Д. Наливайка («Мистецтво: напрями, течії, стилі»). Спроба виділити закономірності розвитку літератури і мистецтва, що проявляються на кожному етапі появи і динаміки певного напрямку, а також виокремлення загальних стилів (канонічного, конвенційного) тощо.

Вплив праць українського науковця Д. Затонського на розвиток дослідження особливостей напрямів модернізму, постмодернізму. Книга «Модернізм і постмодернізм...» Теза Д. Затонського: «Мистецтво об'єднує "всі сторони людського буття: від тембру голосу до вміння розмірковувати, від манери рухатися до рухів душі" (стиль письменника включає в себе інформацію про епоху, світоглядні позиції автора, навіть індивідуальну манеру рухатися, думати, висловлювати свою своєрідність, що й є складовими "руху душі" (В. Маранцман). Праця О. Лосева "Проблема художнього стилю".

Положення західних досліджень у сфері гуманітарних наук: поворот до символічних структур мови. Зв'язок проблем структури тексту із проблемами художньої творчості, психології творчості, культурології тощо. Слово, Текст як першооснова духовного і творчого розвитку особистості. Відсутність остаточно визначених категорій, станів, положень, сприйняття тексту як певного знакового комплексу (за логікою структуралістів і постструктуралістів).

**Орієнтовна тематика самостійних досліджень з навчальної дисципліни
«Світова література ХХ-ХХІ ст.»**

1. Девід Лодж як письменник, викладач і науковець
2. Життя і творчість М. Павича (П. Зюскінда, Дж. Фаулза, П. Коельо, Г. Гессе, Р. Баха, Х. Кортасара, Д. Брауна, Ф. Бегбеде, Я.Л. Вишневського, Ф. Саган – за вибором студента).
3. Загадки і таємниці роману Д. Брауна «Код да Вінчі» та ін.
4. Іронія і сатира у романі В.Пелевіна «Generation П»
5. Композиційно-змістові особливості роману П. Зюскінда «Парфуми».
6. Концепція другого народження в творі «Чайка Джонатан Лівінгстон» Р. Баха.
7. Масова література початку ХХІ століття: популярні жанри, теми, проблеми, образи і символи
8. Повісті «Голубка» і «Історія пана Зоммера» П. Зюскінда як зображення духовної ізоляції сучасної особистості.
9. Поетика постмодернізму в романі «Безсмертя» М. Кундери.
10. Поетика постмодернізму в романі «Вероніка вирішує померти» П. Коельо
11. Поетика постмодернізму в романі «Диявол і синьойорита Прим» П. Коельо.
12. Поетика постмодернізму в романі «Коханка французького лейтенанта» Дж. Фаулза.
13. Поетика постмодернізму в романі М. Леві «Усе, що не було сказано».
14. Поетика постмодернізму в романі П. Коельо «Алхімік».
15. Поетика постмодернізму в романі Ф. Саган «І переповнилася чаша».
16. Поетика постмодернізму в романі Ф. Саган «Сторінки мого життя».
17. Поетика постмодернізму в творах М. Павича.
18. Поетика постмодернізму в творі А. Гавальди «Мені б хотілося, щоб мене хто-небудь де-небудь чекав».
19. Поетика постмодернізму в творі Я.Л. Вишневського «188 днів і ночей».
20. Постмодерний код у романі Я.Л. Вишневського «Самотність у Мережі».
21. Постмодерний код у творі «Ілюзії» Р. Баха.
22. Постмодерний код у творі Дж. Фаулза «Колекціонер».
23. Постмодерний код у творі У. Еко «Ім'я троянди».
24. Постмодерний код у творі Ф. Бегбеде «1, 499 €».
25. Постмодерний код у творі Я.Л. Вишневського «Бікіні».
26. Риси постмодернізму в романі Е. Лімонова «Це я – Едінька»
27. Роман Стіга Ларссона «Дівчина з тату дракона» як заклик до боротьби з расизмом та екстремізмом.
28. Російські поети-постмодерністи: єдність іронії, гумору та сатири
29. Твір «Маг» Дж. Фаулза як англійський екзистенційний роман кінця ХХ століття.
30. Тема насильства і жорстокості у романі «Дівчина з тату дракона» (2005) шведського письменника Стіга Ларссона
31. Теоретики постмодернізму (Р. Барт, Д. Дерріда, М.Фуко, У. Еко, І. Хасан, Д. Фоккема, Ж.-Ф. Ліотар)
32. Фентезі як явище літературного процесу кінця ХХ початку ХХІ ст.
33. Філософський підтекст роману В.Пелевіна «Generation П»
34. Харукі Муракамі
35. Цирк як метафора та прийом карнавалізації у романі Венко Андоновскі «Пуп землі».

Критерії оцінювання самостійної роботи

№ п/п	Критерії	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Визначення наукового поняття, яке досліджується	0,5 балів

2.	Добір достатньої кількості цитат та дотримання правил їх оформлення	0,5 балів
3.	Критичний аналіз суті та змісту художніх творів. Виклад цитат у логічній послідовності.	3 бали
4.	Базові уявлення про загальні властивості літератури як мистецтва слова, про закони побудови художнього твору, літературні стилі.	0,5 балів
5.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (назва, план, осн. частина, висновки, список джерел)	0,5 балів
Разом		5 балів

6.3. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Семестровий контроль з дисципліни проводиться відповідно до робочого навчального плану у вигляді вирахування максимальної суми балів в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою. Під час встановлення суми балів враховується засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу з 2 кредитних модулів і оцінюється за результатами поточного контролю (поточного опитування, виконання самостійної роботи, робіт на семінарах тощо) протягом семестру (див. 6.1).

6.4. Орієнтовний перелік питань для самоконтролю

1. Світова література кінця XX – початку XXI століть: знакові постаті, твори, тенденції
2. Філософські та літературознавчі явища кінця XX ст. (постструктуралізм, деконструкція, герменевтика) та їхній вплив на літературний процес (на матеріалі конкретних творів).
3. Взаємовпливи елітарної та масової літератури на культури наприкінці XX – на початку XXI століть (на матеріалі конкретних творів).
4. Естетика та функції інтертекстуальності в художній літературі кінця XX – початку XXI століть (на матеріалі конкретних творів).
5. Характерні ознаки літератури постмодернізму («гра» з текстом і читачем, інтертекстуальність, іронічність, колажування, «віртуальний історизм», реалізація можливостей гіпертексту та ін.) та їхнє втілення в конкретних творах.
6. Образ лабіринту як символ естетики та модель світобудови у літературі постмодернізму (на матеріалі конкретних творів).
7. Неоміфологізм і художня література кінця XX – початку XXI століть (на матеріалі конкретних творів).
8. «Лабіринт» – «різома» – «Інтернет» як текстотворчі моделі літератури постмодернізму (на матеріалі конкретних творів).
9. Інтертекстуальність та інтелектуалізм новелістики Х.-Л. Борхеса (на матеріалі новели «Дім Астеріона» або ін.).
10. Руйнація традиційного сюжету, пародійна «гра» з героєм, читачем, чужими текстами в творах постмодерністів.
11. Збереження гуманізму змісту в межах незвичних формоутворень художніх текстів кінця XX – початку XXI століття (на м-лі творів М. Павича або ін.).
12. Роль і значення образу-символу Інтернету у творах митців кінця XX – початку XXI століття (на матеріалі роману Я. Л. Вишневського «Самотність у Мережі» або ін. творів).
13. Функції інтертекстуальності у повісті П. Зюскінда «Запахи. Історія одного вбивці».
14. Специфіка застосування прийому «гри» та багаторівнева організація тексту в романі Дж. Фаулза «Маг».
15. Поліваріативність філософсько-естетичних інтерпретацій твору П. Коельо «Алхімік».

16. Особливості інтерпретації авторської концепції в повісті-притчі Р. Баха «Чайка Джонатан Лівінгстон».
17. Ідейно-естетичні функції інтертексту в романі У. Еко «Ім'я троянди».
18. «Магічний реалізм» і творчість Г. Гарсія Маркеса (на матеріалі роману «Сто років самотності» або інших творів).
19. Твір літератури постмодернізму як гіпертекст (на матеріалі творів М.Павича «Дамаскин», «Скляний равлик» або ін.)
20. Причини, хід і результати «міксування» жанрів і стилів світової літератури у творах Д.Брауна, У.Еко, П.Зюскінда або ін. письменників.
21. Іронічність («чорний гумор») як атрибут літератури постмодернізму (на матеріалі роману К.Кізі «Політ над гніздом зозулі».
22. Інакомовлення та параболічність як атрибут світової літератури кінця ХХ – початку ХХІ століття (на м-лі творів М.Павича, Р.Баха, Дж. Барнса або ін.).
23. Провідні риси постмодерн. естетики та їхнє втілення у епічних творах.
24. Провідні риси постмодерністської естетики та їхнє втілення у ліричних творах (на м-лі текстів В.Шимборської, Й.Бродського, Д.Пригова та ін.).
25. Провідні риси постмодерністської естетики та їхнє втілення у драматичних творах (на матеріалі текстів Т.Стоппарда або ін.).
26. Фентезі як явище сучасної літератури та культури: характерні риси та секрети популярності (Дж. Р. Толкін, Дж. К. Роулінг та ін.).
27. Проблема літературного канону та «каноноборства» і її вплив на сучасний літературний процес (постколоніальна критика, гендерні студії та ін.).
28. Класична VS масова (екранізації, комп'ютерні технології, «сандвіч-культура», «фанфікшн» та ін.) літератури : сучасний стан і прогнози.
29. Зарубіжна і українська література кінця ХХ – початку ХХІ століття.
30. «Мейнстрими» художньо-естетичної ситуації та літератури кінця ХХ – початку ХХІ століть: у пошуках нового та втраченого.

6.6 Порядок переведення рейтингових показників успішності в оцінки ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за сто-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

**7. Навчально-методична карта дисципліни «Майстер-клас із критичної інтерпретації
світової літератури кінця XX – початку XXI ст.»**

для заочної форми навчання

180 год: 12 год лекцій, 12 год семінарів, 156 год самостійна робота

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II.		
Назва модуля	Інтерпретація знакових явищ зарубіжної літератури кінця XX століття			Інтерпретація провідних тенденцій розвитку зарубіжної літератури початку XXI століття		
Кількість балів за семестр	102 бали					
Лекції	1	2	3	4	5	6
Теми лекцій	Світова література кінця XX століття: знакові постаті, твори, тенденції (1 бал)	Постмодернізм як культурний і літературний феномен (1 бал)	Постмодернізм і романістика (Умберто Еко, Милорад Павич) (1 бал)	Світова література межі XX-XXI століть: знакові постаті, твори, тенденції (1 бал)	Творчість сучасних зарубіжних письменників: у пошуках мейнстріму (1бал)	Параболічність як атрибут світової літератури XX-XXI ст. (1 бал)
Теми семінарських занять	Постколоніальна критика: вітчизняний і зарубіжний досвід «повернення додому» (1+10 балів)	Текстові механізми конструювання оповіді й оповідача в постмодерністсь кому творі: Умберто Еко (1+10 балів)	Прозописьмо Милорада Павича як гіпертекст (1+10 балів)	«Смерть автора», або постмодерна реінтерпретація світової класики (1 + 10 балів)	Мейнстрім у літературі (П.Зюскінд, Я.Вишневський, Д.Браун) (1 + 10 балів)	Параболічність як атрибут світової літератури XX-XXI ст. (1 + 10 балів)
Самостійна робота	5 × 6 = 30 балів					
Підсумковий контроль	Залік 102 б., коефіцієнт 1, 02					

8.Рекомендовані джерела

Основні:

1. Блум Г. Західний канон: книги на тлі епох / Пер. з англ. під загальною редакцією Р. Семківа / Гаролд Блум — К.: Факт, 2007. — 720 с. — (Сер. «Висока полиця»)
2. Затонский Д. Модернизм и постмодернизм: Мысли об извечном коловращении изящных и неизящных искусств: От сочинений Умберто Эко до пророка Екклесиастра / Д.В.Затонский. – Харьков: Фолио; М.: ООО “Издательство АСТ”, 2000. – 255 с.
3. Ильин И. Постструктурализм, деконструктивизм, постмодернизм / И. Ильин. – М., 2006. – 256 с.
4. Ковбасенко Ю. І. Література постмодернізму: по той бік різних боків // Зарубіжна л-ра в шк. України, 2002. – № 5. – С. 2 – 12.
5. Лиотар Ж.-Ф. Состояние постмодерна / Жан-Франсуа Лиотар ; [пер. с франц. Н. А. Шматко]. – М. : Институт экспериментальной социологии, СПб. : Алетейя, 2008. – 160 с.
6. Маньковская Н.Б. Эстетика постмодернизма / Надежда Маньковская. – СПб.: Алетейя, 2000. – 334 с.
7. ЕНК «Зарубіжна література ХХ-ХХ ст.» <http://e-learning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=2233>

Додаткові:

8. Бахтин М. Вопросы литературы и эстетики. – М.: Художественная литература, 1975. – 502 с.
9. Бондарева О.Є. Міф і драма у новітньому літературному контексті: поновлення структурного зв'язку через жанрове моделювання. Монографія. – К.: Четверта хвиля, 2006. – 512 с.
10. Боров Ю. Эстетика. Теория литературы: Энциклопедический словарь терминов / Ю.Б. Боров. – М.: ООО «Издательство Астрель»: ООО «Издательство АСТ», 2003. – 575, [1] с.
11. Денисова Т. Н. Феномен постмодернізму: Контури й орієнтири / Тамара Денисова // Слово і час. – 1995. – № 2. – С. 18–27.
12. Енциклопедія постмодернізму / [ред. Ч. Е. Вінквіст, В. Е. Тейлор; пер. з англ. Віктор Шовкун]. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. – 503 с.
13. Ковбасенко Ю. І. Антична література : навчальний посібник. – Вид. 4-те, перероб. і доповн. / Юрій Іванович Ковбасенко: – К.: КУБГ, 2015. – 256 с.
14. Ковбасенко Ю. І. «Сини вічності і слави» : мотив “*exegi monumentum*” у творчості В. Шекспіра та його наступників / Юрій Іванович Ковбасенко // Ренесансні студії / гол. ред. Торкут Н. М. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2016. – Вип. 25-26. – С. 188-201
15. Ковбасенко Ю. Архіпелаг “Павич”, острів “Дамаскин” // Тема. На допомогу вчителю зарубіжної літератури, 2002. – № 4. – С. 80-126.
16. Мегела І. Ейдоси літературознавчого дискурсу : монографія / Іван Петрович Мегела. – К.: Либідь, 2016. – 408 с.
17. Сокол Л. Гіпертекст і постмодерністський роман // Слово і час. – 2002. – № 11. – С. 76-80.
18. Hassan I. The Dismemberment of Orpheus. – Madison, Wis: The Univ. of Wisconsin Press, 1982. – xv, 315 p.
19. Jenks C. Death of Modern Architecture / Charles Jenks // From Modernism to Postmodernism : [An Anthology / ed. by Lawrence E. Cahoon]. – Malden, Mass; Oxford : Blackwell Publishing, 2003. – P. 457-464.
20. Kubler G. The Shape of Time. Remarks on the History of Things.– New Haven, 1962.